

Porteføljestyret for Banebrytende forskning

Dato	Sted		
04.04.2025	Digitalt møte		
08:30-10:30	Zoom		
Sak PS-BF 14/25	Godkjenning av saksliste		08:30-
Sak PS-BF 15/25	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 1/25		-
Sak PS-BF 16/25	Spørsmål om habilitet		-08:35
Sak PS-BF 17/25	Orienteringer Skriftlige og muntlige orienteringer: 1. Søknadsbehandling av toppforskere og radikale forskningsidéer		08:35-08:45
Sak PS-BF 18/25	FRIPRO-tildelinger U.off., jf. Offl. §14		08:45-09:15
Sak PS-BF 19/25	FRIPRO-utvikling av ordningen		09:15-10:05
Sak PS-BF 20/25	FRIPRO-internasjonalt mobilitetsstipend		10:05-10:20
Sak PS-BF 21/25	Eventuelt		10:20-
Sak PS-BF 22/25	Godkjenning av møteprotokoll		-10:30

Porteføljestyret for Banebrytende forskning, møte 1/25

Dato
13. februar
kl. 09.00-15.00

Sted
Zoom

Til stede
Terje Lohndal - leder
Anette Bayer
Cathrine Holst
Inge Jonassen
Rasmus Larsen
Barbara van Loon
Marie Rognes
Inger Skjelsbæk
Magne Olav Sydnes
Jarle Trondal
Åsa Sandnes (KD observatør)

Forfall
David Budtz Pedersen
Marianne Fyhn
Tine Uberg Nærland

Til stede fra
Forskningsrådet
Områdedirektør Benedicte Løseth
Avdelingsdirektør Petter Helgesen
Spesialrådgiver Harald H. Simonsen
Spesialrådgiver Christian Lund
Spesialrådgiver Thomas Evensen (sak 4)
Seniorrådgiver Kaja Kvaale (sak 4)
Spesialrådgiver Heidi Roggen (sak 5,6)
Seniorrådgiver Wiebke Ramm (sak 7)
Seniorrådgiver Trond Westgaard (sak 9)
Spesialrådgiver Terje Strand (sak 9)

Sak PS-BF 01/25 Godkjenning av saklisten
Vedtak: Saklisten godkjennes.

Sak PS-BF 02/25 Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 7/24
Møteprotokollen er godkjent i møte 7/24.

Sak PS-BF 03/25 Spørsmål om habilitet
Vedtak: Habilitet for sak 05 og 07 tas opp under behandlingen av sakene.
Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på saklisten.

Sak PS-BF 04/25 Orienteringer
Skriftlige og muntlige orienteringer:

1. Føringer i tildelingsbrev for 2025 fra Kunnskapsdepartementet
2. Orientering om arbeidet med oppdatering av Norsk veikart for forskningsinfrastruktur

3. Orientering om «Nysgjerrige Norge» - en podcast-serie om banebrytende forskning

Vedtak: Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.

Sak PS-BF 05/25 FRIPRO - tildelinger U.off. jf. Offl. § 14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1 Om utlysningene
- Vedlegg 2 Prosjektdeltakere
- Vedlegg 3 Habilitet
- Vedlegg 4 Kvalifiserte søknader
- Vedlegg 5 Ikke-kvalifiserte søknader
- Vedlegg 6 Bevilgningsprinsipper
- Vedlegg 7 Gjennomgang av bruk av bevilgningsprinsipper
- Vedlegg 8 Søknadsdokumenter
- Vedlegg 9 Ny behandling av søknad 352083
- Vedlegg 10 Ny behandling av søknad 354005

Vedtak:

1. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene og vedtaksforslagene. Porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak for søknadene de er inhabile for.
 - a. Vedtaksforslag 3:
 - i. Marie Rognes: 355133
 - b. Vedtaksforslag 4:
 - i. Cathrine Holst: 354005 og 355127
2. Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at alle søknader til behandling i FRIPRO om Forskerprosjekt, med karakter 5 eller lavere på minst ett vurderingskriterium, avslås en bloc i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.1. Dette gjelder søknadene 352083, 353933, 353948, 354084, 354440, 354568, 354576, 354590, 354657, 354662, 354681, 354682, 354696, 354705, 354731, 354785, 354787, 354792, 354819, 354825, 354826, 354860, 354876, 354878, 354890, 354916, 354921, 354933, 354935, 354998, 355003, 355024, 355027, 355051, 355058, 355069, 355090, 355098, 355112, 355166, 355350, 355432, 355444, 355487, 355493, 355503, 355526, 355528, 355550, 355553, 355557, 355582, 355595, 355615, 355650, 356115, 356126, 356137, 356144, 356145, 356271, 356281, 356326, 356361, 356424, 356828, 356848, 356871, 356876, 356925 og 356966.
3. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 41,6 millioner kroner til fire søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.2. Dette gjelder søknad 354761, 355133, 355149 og 356873.
4. Porteføljestyret for banebrytende forskning tildeler 84,0 millioner kroner til åtte søknader til FRIPRO om Forskerprosjekt. Søknadene innvilges i henhold til FRIPRO – Bevilgningsprinsipper vedtatt av porteføljestyret for banebrytende forskning 12. april 2024, sak 14-24, regel 2.4 og 3. Dette gjelder søknad 354005, 354614, 355127, 355446, 355488, 355549, 356150 og 356408.

Sak PS-BF 06/25 FRIPRO søknadsstatistikk

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning ble presentert for statistikk for innsendte og behandlede søknader til FRIPROs løpende utlysninger i 2023 og 2024. Administrasjonen tar porteføljestyrets innspill med i videre arbeid.

Porteføljestyret ber administrasjonen om en tilsvarende status etter 2025.

Sak PS-BF 07/25 Sentre for norsk som fagspråk U.off., jf. Offl. §14

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1: Prosjektdeltakere
- Vedlegg 2: Habilitet
- Vedlegg 3: Søknadsdokumenter
- Vedlegg 4: Tilbakemelding fra søkere
- Vedlegg 5: Innstillingsdokument
- Vedlegg 6: Anbefalinger fra ekspertpanelet

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlemmer regnes som inhabile for disse søknadene og vedtaksforslagene: Terje Lohndal og Inge Jonassen. Porteføljestyremedlemmene deltar ikke i diskusjon eller vedtak for søknadene de er inhabile for.

Porteføljestyret for Banebrytende forskning tildeler 120 mill. kr til søknader som kom inn til utlysningen Senter/e for norsk som fagspråk.

Følgende to søknader tildeles midler:

- 355359 *Senter for norsk fagspråk*
Universitetet i Bergen, 80 000 000 kr
- 355341 *Senter for norsk fagspråk i bruk*
Universitetet i Oslo, 40 000 000 kr

Porteføljestyret ber administrasjonen om å følge opp ekspertpanelets anbefalinger om samarbeid og mulig samordning av sentrene i arbeidet med utforming av kontrakter.

Porteføljestyret ber administrasjonen komme tilbake til porteføljestyret for å orientere om status for samarbeid mellom sentrene.

Sak PS-BF 08/25 NOS-N og NOS-HS Expression of interest

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1: Expression of interest in response to NordForsk Open Invitation for funding Nordic research and research infrastructure collaboration
- Vedlegg 2: Expression of interest for NOS-HS Exploratory Network Call

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning slutter seg til Nordisk samarbeidsnemnd for naturvitenskapelig forskning og teknologis (NOS-N's) utlysning av nettverksprosjekter for yngre forskere. Dette medfører at det vil tildeles midler til den norske andelen (NOK 5 220 000) i 2026, dersom utlysningen gjennomføres som planlagt.

Porteføljestyret tar orienteringen om utlysning av nettverksprosjekter for yngre forskere i regi av Nordisk samarbeidsnemnd for humanistisk og samfunnsvitenskapelig forskning (NOS-HS) til etterretning.

Sak PS-BF 09/25 Oppfølging av fagevalueringer

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1: Oppfølging av biovitenskap (EVALBIOVIT 2022-2024)
- Vedlegg 2: Oppfølging av naturvitenskap (EVALNAT 2022-2024)

Vedtak: Porteføljestyret slutter seg til planene for oppfølging av fagevalueringene EVALBIOVIT og EVALNAT. Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets synspunkter og innspill i det videre arbeidet med utlysning av midler for oppfølging i 2025. Det henvises i den sammenheng til revidert investeringsplan sak PS-BF 10/25

Sak PS-BF 10/25 Revidert Investeringsplan for 2025

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1: Beskrivelse av nye tiltak
- Vedlegg 2: Revidert investeringsplan 2025-2027

Vedtak: Porteføljestyret for banebrytende forskning vedtar at følgende porteføljestyremedlem regnes som inhabil for vedtak om å stimulere til verdensledende forskningsmiljø (ERC): Marie Rognes.

Porteføljestyret for Banebrytende forskning vedtar investeringsplanen for 2025-2027 med de innspill som kom fram i møtet eksklusivt å stimulere til verdensledende forskningsmiljø (ERC).

Porteføljestyret for Banebrytende forskning med unntak av inhabilt medlem vedtar å stimulere til verdensledende forskningsmiljø (ERC) med de innspill som kom fram i møtet.

Sak PS-BF 11/25 Rapportering til Styret for 2024

Saksgrunnlag:

Saksfremlegg

- Vedlegg 1: Rapportering for 2024 til Styret fra Porteføljestyret for Banebrytende forskning

Vedtak: Porteføljestyret for Banebrytende forskning vedtar porteføljestyrets rapport til Styret for 2024 med de innspill som kom fram på møtet.

Sak PS-BF 12/25 Eventuelt

Vedtak: Det var ingen saker under eventuelt.

Sak PS-BF 13/25 Godkjenning av møteprotokoll

Vedtak: Porteføljestyret godkjenner møteprotokollen.

Sak PS-BF 16/25

Spørsmål om habilitet

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for Banebrytende forskning	Petter Helgesen	Harald H. Simonsen	1. Bestemmelser om habilitet og tillit i Norges forskningsråd - kort
Fra Områdedirektør Benedicte Løseth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak	Habilitet for sak 18 tas opp under behandlingen av saken. Alle porteføljestyrets medlemmer er habile i behandlingen av de øvrige saker på sakslisten.
---------------------------	--

Kort bakgrunn	Møtet er et tildelingsmøte for tildeling av midler til FRIPRO-søknader, For slike tildelingssaker er det spesielt viktig at porteføljestyret diskuterer spørsmål om habilitet knyttet til styrets medlemmer med hensyn til de søknader som skal behandles på møtet.
----------------------	---

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Alle møter i porteføljestyrene skal ha en sak hvor styret vurderer medlemmenes habilitet knyttet til sakene som skal behandles på møtet.
--	--

Hovedpunkter	Habilitet for sak 18 tas opp under behandlingen av saken. Medlemmer som er inhabile forlater møtet og deltar ikke i diskusjon og vedtak knyttet til søknadene de er inhabile for. Det er ingen inhabilitet knyttet til andre saker på sakslisten.
---------------------	---

Forberedelse / prosess	En liste over prosjektledere og deltagere i søknadene som skal behandles i sak 18, ble lagt ut i porteføljestyrets Teams-rom før møtet. Porteføljestyrets medlemmer ble før møtet bedt om å melde inn vurdering av sin habilitet knyttet til søknadene som skal behandles. Et forslag til inhabile medlemmer er laget av administrasjonen basert på innspillene.
-------------------------------	--

Videre saksgang	Følges opp i møtet.
------------------------	---------------------

Bestemmelser om habilitet og tillit i Norges forskningsråd – kortversjon

Forskningsrådet er omfattet av habilitetsbestemmelsene i Forvaltningslovens kapittel II "Om ugildhet". Bestemmelsene gjelder også eksterne enkeltpersoner som bidrar i Forskningsrådets saksbehandling, som fagekspert. Forskningsrådet har i tillegg vedtatt egne bestemmelser om habilitet og tillit. Disse er på noen punkter strengere enn lovens regler. De viktigste bestemmelsene for vurdering av habilitet er følgende:

Fra bestemmelsene:

2 Definisjoner

I disse bestemmelsene menes med:

Part – person som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, jf. forvaltningslovens § 2 e). Som part regnes normalt også enkeltperson som er direkte identifisert i en søknad og som har en sentral rolle i prosjektet.

3 Habilitetskrav og avgjørelse av habilitetsspørsmålet

3.1 Automatisk inhabilitet

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er i alle tilfelle inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak

- a) når han eller hun selv er part i saken
- b) når han eller hun er i slekt eller svogerskap med en part i opp- eller nedstigende linje eller i sidelinje så nært som søsken
- c) når han eller hun er eller har vært gift eller partner med eller er forlovet med, eller er samboer med, eller er fosterfar, fostermor eller fosterbarn til en part.
- d) når han eller hun er verge eller fullmektig for en part i saken eller har vært verge eller fullmektig for en part etter at saken begynte
- e) når han eller hun leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styringsorgan eller bedriftsforsamling for en offentlig eller privat virksomhet, som er part i saken
- f) når han eller hun er, eller for mindre enn 3 år siden har vært, veileder for en part med sikte på doktorgrad

3.2 Inhabilitet etter skjønn

Ansatt, ekspert eller medlem av styrende og rådgivende organer i Forskningsrådet samt enhver annen som utfører tjeneste eller arbeid for Forskningsrådet, er inhabil til å tilrettelegge grunnlaget for en avgjørelse, eller treffe avgjørelse i en sak når det foreligger særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til hans eller hennes upartiskhet.

Ved vurderingen skal det blant annet legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære særlig fordel, tap eller ulempe for ham eller henne selv eller noen som han eller hun har nær personlig tilknytning til. Det skal også legges vekt på om ugildhetsinnsigelse er reist av en part.

Kommentar til 3.2:

I skjønnsvurderingen skal en særlig vurdere og vektlegge følgende:

- personlig interesse for utfallet av saken
- nært faglig samarbeid, herunder vurdere betydningen av samforfatterskap og veiledning
- nært vennskap
- personlig eller faglig motsetningsforhold
- personlig eierskap – aksjer e.l.

Fra veiledningen:

3. Generelt om habilitetsvurdering

Ved vurdering av habilitetsforhold vil det ofte være behov for å bruke skjønn. Ved vurdering av habilitet må følgende overordnede spørsmål stilles:

- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft?
- Er det noen forhold i saken som kan svekke, eller kan antas å svekke, vedkommendes profesjonelle dømmekraft sett utenfra?
- Er vedkommendes opptreden egnet til å svekke tilliten til beslutningen?

Det skal legges vekt på muligheten for personlig fordel, tap eller ulempe som følge av utfallet av saken.

Nedenfor er det satt opp en oversikt over hvilke forhold som bør vurderes når man skal avgjøre om en person er inhabil.

Sjekkpunkter	Nærmere beskrivelse
a) Automatisk inhabilitet	Se bestemmelsene om automatisk inhabilitet
b) Nær personlig/faglig tilknytning	Nært personlig vennskap (det må være mer enn bare bekjentskap), faglig fellesskap, for eksempel samarbeid eller samforfatterskap av nyere dato etc. Både omfang og nærhet i tid er elementer i vurderingen av nærhet i samarbeid/-samforfatterskap (se kapittel 4.1 om faglig samarbeid). Ved vurdering av om nære personlige eller faglige forhold fører til inhabilitet, må det vurderes om avgjørelsen av den aktuelle saken har betydning for den man har et nært forhold til (jf. punkt c).
c) Mulighet for personlig vinning/tap/ulempe	For å bli inhabil skal man selv, eller noen man har et nært forhold til (punkt b), ha noen grad av personlig interesse av utfallet av en sak. I Forskningsrådet vil det normalt dreie seg

	<p>om utfallet av en prosjektbevilgningssak. Den personlige interessen kan være av faglig og/eller økonomisk art. For universitetsansatte kan egeninteressen ofte være av faglig art. Man kan ha en egeninteresse av at ens fagmiljø blir styrket, får økt anerkjennelse, eller får finansiert nytt utstyr, selv om man ikke selv er direkte involvert i det aktuelle prosjektet, fordi dette kan øke ens egne muligheter for fremtidig støtte. For en bedriftsansatt, spesielt fra en liten bedrift, kan egeninteressen være av økonomisk art, det kan trygge arbeidsplassen for alle om bedriften får en bevilgning. For ansatte ved forskningsinstitutter kan begge forhold være aktuelle, avhengig av instituttets størrelse og mangfold (se kapittel 5).</p>
<p>d) Andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning hvis vedkommende deltar</p>	<p>Er det noen forhold som kan svekke, eller kan antas å svekke, den profesjonelle dømmekraften sett utenfra, for eksempel knyttet til kravet om forsvarlig saksbehandling, likebehandling eller saklighet? Kontrollspørsmålet må være: Hvordan tar dette seg ut utenfra? Det må være en vurdering som bygger på mer enn løse antagelser og spekulasjoner. Man må vurdere det slik at det er overveiende sannsynlig, at noen vil reise spørsmål ved en persons upartiskhet, og at dette vil svekke tilliten til den aktuelle beslutningen.</p>

Det er viktig at alle aktuelle momenter vurderes i hvert enkelt tilfelle. Hvis flere momenter gjør seg gjeldende samtidig, kan det lettere føre til inhabilitet.

4. Vurdering av inhabilitet etter skjønn

Når det ikke foreligger automatisk inhabilitet, er det viktig å vurdere inhabilitet ut fra reglene om skjønn. Det er ulike faktorer som må vurderes under denne kategorien. Vurderingstemaene er om det foreligger andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til en beslutning dersom vedkommende deltar i saksbehandlingen. Det skal bl.a. legges vekt på om avgjørelsen i saken kan innebære en mulighet for fordel, tap eller ulempe for vedkommende selv eller noen han eller hun har nær personlig tilknytning til.

Habilitetskravene kan bli noe strengere jo vanskeligere, viktigere og mer skjønnspreget en sak er, og også når den enkeltes mulighet for å påvirke den endelige avgjørelse i en sak er stor. Det er viktig at det ikke skapes tvil om vedkommendes tilknytning til saken eller partene.

Nedenfor drøftes en del typiske situasjoner som er aktuelle i Forskningsrådet

4.1 Nært faglig samarbeid, herunder samforfatterskap og veiledning

Den som har, eller inntil nylig har hatt, et nært faglig samarbeid med en person eller institusjon som er part i saken vil kunne bli inhabil fordi et nært faglig samarbeid kan påvirke evnen til upartisk vurdering.

Generelt skal det mye til for at samarbeid i tjeneste skal medføre inhabilitet. Det er først hvis samarbeidet er særlig nært og omfattende at det kan bli spørsmål om inhabilitet av den grunn alene.

Vanlig samarbeid i tjeneste og kontakt grunnet i arbeid innen samme fagfelt vil normalt ikke føre til inhabilitet. Forvaltningsloven åpner for en bred skjønnsmessig vurdering der det avgjørende er om det er konstatert et «særegent forhold» og om det er «egnet til å svekke tilliten» til upartisk vurdering. Forskning kan imidlertid ha særtrekk som skiller det fra annet samarbeid i tjeneste, fordi forskning er en mer personlig virksomhet.

Der kriteriene for rettmessig forfatterskap er oppfylt (jfr. definisjonen i etikkom.no) vil det foreligge et samarbeid, men det er ikke gitt at det medfører inhabilitet. Antall bidragsytere til en publikasjon, og rollen vedkommende har hatt, kan si noe om sannsynligheten for at samarbeidet er så nært at det vil medføre inhabilitet. Antall sampublikasjoner og utgivelseshyppigheten er også faktorer som må vurderes.

Samforfatterskap som ikke fyller vilkårene for rettmessig forfatterskap, vil ikke føre til inhabilitet med mindre det også foreligger samarbeid ut over samforfatterskapet som er av en slik karakter at det fører til inhabilitet.

- Redaktøransvar vil normalt ikke medføre inhabilitet.
- Ved rettmessig samforfatterskap som ligger nær 3 år tilbake i tid kan det være aktuelt å undersøke når samarbeidet fant sted, fordi det kan ha gått en tid før publikasjonen kom på trykk.

Veiledning

En person som har vært veileder for en part med sikte på doktorgrad for mer enn tre år siden (jf. bestemmelsenes punkt 3.1 f) må vurdere sin habilitet ut fra spørsmålene i de tre kulepunktene i kapittel 3 i veiledningen. Det samme gjelder for den som er, eller har vært, veileder for en part med sikte på andre eksamener enn doktorgrad.

5. Inhabilitet for ansatt ved samme institusjon (kollega-inhabilitet)

Når det gjelder kollegainhabilitet, kan både reglene om automatisk inhabilitet og inhabilitet etter skjønn komme til anvendelse.

Flere momenter må vurderes når en person skal være med på å fatte vedtak som gjelder søknader fra den institusjonen der vedkommende er ansatt.

- Hvilken posisjon har vedkommende i institusjonen?
 - Under ellers like forhold vil inhabilitet kunne oppstå oftere når vedkommende har en sentral posisjon i den virksomhet der vedkommende er ansatt.
- Eierrettigheter i form av aksjer eller lignende i den institusjonen hvor vedkommende er ansatt, må vurderes.
 - Høy stilling ved institusjonen kan medføre at selv en mindre aksjepost vil kunne utløse inhabilitet. Omvendt vil en stor aksjepost kunne bidra til å utløse inhabilitet også for en vanlig ansatt i vedkommende institusjon.

Vurdering av inhabilitet vil kunne påvirkes av hvilken sektor (universitetssektoren, instituttsektoren eller næringslivet) vedkommende er tilknyttet.

Under følger noen momenter som kan brukes ved habilitetsvurderingen basert på vedkommendes tilknytning til de ulike sektorene:

Universitetssektoren

Den som er rektor, dekan eller instituttleder vil være inhabil til å behandle søknader fra egen enhet i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1 e). Det samme gjelder den som sitter i styret for universitetet, fakultetet eller instituttet.

Forsker/professor vil ofte kunne være inhabil for søknader der forskere fra egen forskergruppe, eller nære faglige samarbeidspartnere, er sentrale. Det at man kommer fra samme institutt, behøver ikke å medføre inhabilitet. Dette vil være avhengig av instituttets størrelse (antall forskere) og den faglige relasjonen mellom søker og vedkommende forsker/professor. Dette må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Instituttsektoren

Den som er leder, eller har ledende stilling, ved et institutt vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for instituttet.

Forsker-/professorstilling vil, på samme måte som for universitetssektoren, ofte kunne medføre inhabilitet for søknader der forskere fra egen forskergruppe eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for den ansatte at en søknad fra instituttet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for instituttets økonomi og renommé.

Næringslivet

Den som er leder, eller har ledende stilling, i et selskap vil være inhabil i henhold til bestemmelsenes punkt 3.1.e). Det samme gjelder den som sitter i styret for selskapet.

Ansatte i et selskap som søker om forskningsmidler, vil, på samme måte som for universitets- og instituttsektoren, ofte kunne være inhabile for søknader der personer fra eget fagmiljø eller nære faglige samarbeidspartnere er sentrale. I tillegg må det vurderes hvilken betydning det har for de ansatte at en søknad fra selskapet blir innvilget. I denne vurderingen må det legges særlig vekt på prosjektets betydning for selskapets økonomi og renommé.

Sak PS-BANEBR 17/25

Søknadsbehandling av toppforskere og radikale forskningsidéer

Sak PS-BANEBR 17/25

Til Porteføljestyret for banebrytende forskning	Ansvarlig Direktør Petter Helgesen	Saksbehandler Heidi Roggen	Vedlegg 1. Toppforskere – vurderingskriterier
Fra Administrerende direktør Benedicte Løseth			

ORIENTERINGSSAK

Forslag til vedtak 1. Porteføljestyret tar informasjonen om søknadsbehandlingsmetoder for *toppforskere* og *radikale forskningsidéer* til etterretning.

Kort bakgrunn I investeringsplanen for porteføljestyret for banebrytende forskning er det satt av inntil 30 mill. kroner til *radikale forskningsidéer* og inntil 160 mill. kroner til *toppforskere*. *Toppforskere* er store forskerprosjekter hvor målet er å utvikle verdensledende forskningsmiljøer. *Radikale forskningsidéer* er små forskerprosjekter som skal gi forskere tidlig i karrieren mulighet til å teste spesielt nyskapende forskningsidéer før de senere kan søke om midler til et større forskningsprosjekt gjennom FRIPRO. Søknadsbehandlingsmetodene for de to utlysningene er fastsatt av administrasjonen og går gjennom i denne saken.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Utlysning av midlene er tilgjengelig for aktuelle søkere på nett, og vil snart åpne for innsending av søknader i løpende søknadmottak og -behandling. Denne saken beskriver søknadsbehandlingsmetodene for de to utlysningene som danner grunnlaget for tildelingsprinsippene som porteføljestyret vil beslutte i et senere møte.

Hovedpunkter

Toppforskere

Behandling av søknader om *toppforskere* vil følge standard fagfellebehandling for FRIPRO og behandles sammen med slike søknader. Dette innebærer at mottatte søknader fordeles i åtte fagfellegrupper, i tre fagområder. Hver søknad tilordnes minst tre fagfeller som vurderer søknaden og kommer fram til en omforent vurdering i et panelmøte. Søknadene vil – som normalt – bli vurdert etter fire vurderingskriterier: Forskningskvalitet – potensial for å flytte forskningsfronten (*potensial*), forskningskvalitet – kvalitet i FoU-aktiviteter (*kvalitet*), virkninger og effekter (*virksomheter*) og *gjennomføring*. Karakterskalaen går fra 1-7, hvor 7 er best. Vurderingskriteriene for *potensial* og *kvalitet* er identiske som for dagens løpende FRIPRO-utlysninger. Under *virksomheter* er det lagt til ett vurderingspunkt:

The extent to which the project is suitable to develop a world-leading research environment.

Tilsvarende er det lagt til ett vurderingspunkt under *gjennomføring*:

The extent to which the collaboration between the principal investigators is necessary to reach the project goals.

Søknader om *toppforskere* skal dermed vurderes på om prosjektet er egnet til å utvikle et verdensledende forskningsmiljø, og om samarbeidet mellom de sentrale

forskerne i prosjektet er nødvendig for å nå prosjektets mål. De fullstendige vurderingskriteriene er vist i vedlegg 1.

Når karakterene er satt, vil søknadene være klare for vedtak fra porteføljestyret. *FRIPRO – bevilgningsprinsipper* dekker kun søknader om Forskerprosjekt for erfarne forskere, Forskerprosjekt for tidlig karriere og Treårig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet, så det er nødvendig med oppdaterte prinsipper som også inkluderer *toppforskere*. Administrasjonen vil legge dette fram til diskusjon og vedtak i et senere møte. Det vil være søknader klare til vedtak tidligst i porteføljestyrets møte i november.

Radikale forskningsidéer

For *radikale forskningsidéer* gjelder en standard søknadsbehandlingsmetode fastsatt av administrasjonen. Metoden innebærer at søknadene vil vurderes på kun ett vurderingskriterium:

Overall assessment

Main question: Is the research idea particularly ambitious and unique, and does it challenge the state-of-the-art?

- Is the project designed in such a way that the research will result in answers to the project's research questions, hypotheses and objectives?
- Is the project necessary to find out if the research idea is worth developing further in a larger research project?
- Are the research questions, hypotheses and project objectives clearly and adequately specified?
- Are the research approaches and methods credible and appropriate?
- Are the project manager and any project participants appropriate to carry out the project?

Any risk that the research will not be successful, shall not negatively affect the mark.

Hver søknad vil vurderes av tre fagfeller som leverer sine individuelle, skriftlige vurderinger og karakterer. Hensikten med å benytte tre individuelle vurderinger istedenfor en samlet panelvurdering, er å unngå den noen ganger konserverende effekten av konsensusvurderinger.

Fordi formålet med utlysningen er å finansiere spesielt nyskapende forskningsidéer, er det stor sannsynlighet for at noen fagfeller vil være kritiske til idéene, mens andre kan ha tro på dem. Den svakeste karakteren vil derfor ikke ha betydning for søknaden i den videre behandlingen. Ved å gjøre dette, gir vi rom for å kunne satse nettopp på slike idéer.

De to beste karakterene vil benyttes for å avgjøre om søknaden er kvalifisert for finansiering eller ikke, for å sette hovedkarakter og for å rangere søknadene (tabell 1). Karakterskalaen vil være A-C, hvor A er best.

Tabell 1 – Rangering av søknader om radikale forskningssidéer. Karakterskala A-C.

Fagfelle			Hovedkarakter	Prioritering
Fagfelle 1	Fagfelle 2	Fagfelle 3		
A	A	A	A	1
A	A	B	A	1
A	A	C	A	1
A	B	B	B	2
A	B	C	B	2
B	B	B	C	Ikke kvalifisert
B	B	C	C	Ikke kvalifisert
A	C	C	C	Ikke kvalifisert
B	C	C	C	Ikke kvalifisert
C	C	C	C	Ikke kvalifisert

Når karakterene er satt, vil søknadene være klare for vedtak fra porteføljestyret. Som for *toppforskere*, er det nødvendig med oppdaterte bevilgningsprinsipper som også inkluderer *radikale forskningssidéer*.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Porteføljestyret vil vedta bevilgningsprinsipper for søknader om *toppforskere* og *radikale forskningssidéer* i et senere møte.

Søknadsbehandling av toppforskere og radikale forskningsidéer

Vedlegg 1 – Toppforskere – vurderingskriterier

Vurderingskriteriene for *toppforskere* er som følger:

Excellence – potential for advancing the state-of-the-art

The extent to which the proposed work is ambitious, novel, and goes beyond the state-of-the-art

- Scientific creativity and originality.
- Novelty and boldness of hypotheses or research questions.
- Potential for development of new knowledge beyond the current state-of-the-art, including significant theoretical, methodological, experimental or empirical advancement.

Excellence – quality of R&D activities

The quality of the proposed R&D activities

- Quality of the research questions, hypotheses and project objectives, and the extent to which they are clearly and adequately specified.
- Credibility and appropriateness of the theoretical approach, research design and use of scientific methods. Appropriate consideration of interdisciplinary approaches.
- The extent to which appropriate consideration has been given to ethical issues and gender dimension in research content, and the use of stakeholder/user knowledge if appropriate.

Impact

Potential impact of the proposed research

- The extent to which the project is suitable to develop a world-leading research environment.
- Potential for academic impact:
The extent to which the planned outputs of the project address important present and/or future scientific challenges.
The extent to which the planned outputs are openly accessible to ensure reusability of the research outputs and enhance reproducibility.
- Potential for societal impact (if addressed by the applicant):
The extent to which the planned outputs of the project address UN Sustainable Development Goals or other important present and/or future societal challenges.
- The extent to which the potential impacts are clearly formulated and plausible.

Communication and exploitation

- The extent to which the appropriate open science practices are implemented as an integral part of the proposed project to ensure open sharing and wide distribution of research outputs.
- Quality and scope of communication and engagement activities with different target audiences, including relevant stakeholders/users.

Implementation

The quality of the project manager and project group

- The extent to which the project manager has relevant expertise and experience, and demonstrated ability to perform high-quality research (as appropriate to the career stage).
- The extent to which the collaboration between the principal investigators is necessary to reach the project goals.
- The degree of complementarity of the participants and the extent to which the project group has the necessary expertise needed to undertake the research effectively.

The quality of the project organisation and management

- Effectiveness of the project organisation, including the extent to which resources assigned to work packages are aligned with project objectives and deliverables.
- Appropriateness of the allocation of tasks, ensuring that all participants have a valid role and adequate resources in the project to fulfil that role.
- Appropriateness of the proposed management structures and governance.

Sak PS-BANEBR 19/25

FRIPRO – utvikling av ordningen

Sak PS-BANEBR 19/25

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Heidi Roggen	
Fra			
Områdedirektør Benedicte Løseth			

DRØFTINGSSAK

Forslag til vedtak Administrasjonen tar porteføljestyrets kommentarer og synspunkter med seg i videre saksgang.

Kort bakgrunn FRIPRO er Forskningsrådets største finansieringsordning for fri, grunnleggende forskning ved forskningsinstitusjoner. Formålene med FRIPRO er å støtte langsiktig, grunnleggende og fremragende forskning, hvor målet er vitenskapelig og faglig fornyelse, å bygge verdensledende fagmiljøer og å bidra til karrierebygging og internasjonal mobilitet for spesielt dyktige forskere. For å nå målene er det blant annet viktig å nå de riktige forskerne og ha et system som velger ut de beste søknadene. Samtidig er det et ønske om å begrense søknadsmengden slik at den er håndterbar og gir en fornuftig ressursbruk både i sektoren og Forskningsrådet. Ordningen har de siste årene vært gjennom store endringer med overgang fra årlig søknadsfrist til løpende søknadsmottak og -behandling, og innføring av karantene for når en prosjektleder kan søke FRIPRO igjen.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Vi har nå om lag ett års erfaring etter omlegging til løpende søknadsmottak og –behandling, og ønsker å be porteføljestyret om råd og innspill knyttet til eventuelle justeringer av ordningen.

Hovedpunkter Denne saken fokuserer på tre deler av dagens regelverk:

1. Kjønnsprioritering i valg av søknader til finansiering
2. Karaktergrense for hvilke søknader som er kvalifiserte til å bli vurdert for finansiering
3. Karaktergrenser for karantene.

Saken belyses overordnet i dette saksfremlegget med mulighet for å diskutere flere detaljer i selve møtet.

FRIPROs bevilgningsprinsipper og administrative prosedyre legger faste regler for valg av søknader til finansiering og avslag som anvendes ved hver tildeling. Prinsippene benytter den såkalte FRIPRO-rangeringen som trekker inn både kvalifiseringsgrense og kjønnsprioritering. Kvalifiseringsgrense og kjønnsprioritering fastsettes av administrasjonen, mens bevilgningsprinsipper og administrativ prosedyre besluttet av porteføljestyret. Karantenegrensene fastsettes av administrasjonen. Administrasjonen ønsker innspill fra porteføljestyret på alle delene av denne saken.

Positiv særbehandling basert på kjønn

Drøfting i porteføljestyret før eventuelt administrativt vedtak.

I FRIPRO-utlysningene er det beskrevet at søknader med kvinnelig prosjektleder prioriteres når søknadene ellers vurderes likt. Dette er tatt inn i FRIPRO-rangeringen hvor søknader med kvinnelig prosjektleder rangeres foran dem med mannlig når søknadene har like karakterer. Føringsen har vært en del av FRIPROs utlysninger i mange år, og var lenge et krav i alle Forskningsrådets utlysninger.

Positiv særbehandling basert på kjønn er kun tillatt når særbehandlingen er egnet til å fremme lovens formål og når det er et rimelig forhold mellom formålet og hvor inngripende særbehandlingen er. Særbehandlingen skal opphøre når formålet med den er oppnådd. Det er vanlig å definere en underrepresentasjon som at det ene kjønn utgjør under 40 prosent av totalen. I FRIPRO er den samlede kjønnsbalansen blant innsendte søknader etter innføring av løpende mottak og behandling ca. 35 prosent søknader med kvinnelig prosjektleder og 65 prosent med mannlig. En juridisk vurdering av Forskningsrådet tilsier at særbehandlingen ikke kan gjelde FRIPRO som helhet fordi den da også dekker fagfelt hvor det allerede er kjønnsbalanse. Alternativene er å erstatte særbehandlingen med én som er spissere innrettet mot fagfelt hvor det er tydelig ubalanse mellom kjønnene eller å avvikle særbehandlingen.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere om dagens prioritering av kvinnelig prosjektleder bør avvikles eller om den skal erstattes av en kjønnsnøytral fagområdespesifikk prioritering av det underrepresenterte kjønn.

Karantenegrenser

Drøfting i porteføljestyret før eventuelt administrativt vedtak.

Karantenegrensene ble innført våren 2023 for å redusere søknadsmengden til FRIPRO og ressursbruk i sektoren og i Forskningsrådet. Banebrytende forskning benytter karens og karantene i alle løpende utlysninger, hvor karantenen forlenger tiden før en forsker igjen kan være prosjektleder for en slik søknad. Karantenegrensene er som vist i tabellen under.

Utllysning	To år	Ett år	Ingen
Toppforskere	1-3	3,25- 5,5	5,75-7
Erfarne forskere	1-3	3,25- 5,5	5,75-7
Tidlig karriere	Ingen	1-4,5	4,75-7
Radikale forskningsidéer*	Ingen	Ingen	Alle
Mobilitet	Ingen	Ingen	Alle

*En karacterskala A-C vil benyttes for søknader om radikale forskningsidéer.

Intensjonen med å innføre karantene var i hovedsak å redusere antall søknader som ble sendt inn uten å være helt ferdig og klar for vurdering. Som forventet har overgangen til løpende søknadsmottak og -behandling og innføring av karantene endret søkeratferden betydelig og gitt en stor reduksjon i søknadsmasse. Men den bremsende effekten av tiltakene ser ut til å være større enn estimert også for sterke søknader med potensiale for å flytte forskningsfronten og bidra til sterk nasjonal konkurranse. Dette understrekes også i tilbakemeldinger fra sektoren.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere dagens karantenegrenser og mulige alternativer.

Kvalifiseringsgrense

Drøfting i porteføljestyret før eventuelt administrativt vedtak.

Kravet i FRIPRO er at søknaden må få karakter 6 eller 7 på alle fire kriterier å være kvalifisert.

I bevilningsprinsippene vektes vurderingskriteriene *potensial* og *kvalitet* tyngst, deretter *gjennomføring* og til slutt *virkinger*. Prioriteringen er besluttet på basis av ordningens formål.

Potensial og *kvalitet* vektes tyngst fordi disse er direkte vurderinger av kjernen i ordningens formål. Det kam derfor synes hensiktsmessig å opprettholde dagens karakterkrav 6 eller 7 på disse to kriteriene.

Gjennomføring og *virkning* vektes lavere i FRIPRO. Karakter 5 er definert som «Meget godt. Søknaden svarer meget godt på kriteriet, men den har noen få mangler.» Dersom søknaden er eksepsjonelt god (karakter 7) på minst ett av de viktigste kriteriene, kan det diskuteres om det skal veie opp for «noen få mangler» under *virkinger* eller *gjennomføring* og dermed åpne for at slike søknader er kvalifiserte for finansiering.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere kriteriene for kvalifisering.

Bevilningsprinsipper

Drøfting før eventuelt vedtak i porteføljestyret

Kjønnsprioritering og kvalifiseringsgrense påvirker FRIPROs bevilningsprinsipper og administrative prosedyre fordi de er elementer i den såkalte FRIPRO-rangeringen.

Dagens FRIPRO-rangering har 24 trinn. En fjerning av den generelle kjønnsprioriteringen vil halvere antallet trinn til 12 ved at prioriteringen går ut av FRIPRO-rangeringen og eventuelt tas inn i standard søknadsprioritering beskrevet i administrative prosedyre. Kvalifiseringsgrensen påvirker også antallet FRIPRO-rangeringer. Hvis det åpnes for søknader med karakter 5 på *virkinger* eller *gjennomføring*, vil det øke antallet trinn og medføre at de nye trinnene må gis ønsket prioritering.

Det mest nærliggende er å følge de gjeldende prinsippene for prioritering, der søknader med karakter 7 på både *kvalitet* og *potensial* er rangert først uavhengig av resterende karakterer, dernest søknader med karakter 7 på enten *kvalitet* og *potensial*, og til slutt søknader med karakter 6 på begge. Men det er mulig å tenke seg andre prinsipper.

Administrasjonen ber porteføljestyret om å diskutere bevilningsprinsipper.

Forberedelse / prosess

Administrasjonen har utviklet saken basert på tidligere innspill fra sektor og porteføljestyret.

Videre saksgang

Administrasjonen tar innspill fra porteføljestyret videre med seg i sitt arbeid.

Sak PS-BANEBRYT 20/25

FRIPRO – internasjonalt mobilitetsstipend

Sak PS-BANEBRYT 20/25

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for banebrytende forskning	Petter Helgesen	Heidi Roggen	
Fra			
Administrerende direktør Benedicte Løseth			
DRØFTINGSSAK			
Forslag til vedtak	Administrasjonen tar porteføljestyrets kommentarer og synspunkter med seg i videre saksgang.		

Kort bakgrunn	<p>Treårig forskerprosjekt med internasjonal mobilitet ble innført i 2014. Formålet med ordningen er å fremme internasjonal mobilitet og karriereutvikling blant norske forskere tidlig i karrieren, og bidra til kunnskapsoverføring til norske miljøer. Mobilitetsstipendet gir forskere 0 til 7 år etter disputas muligheten til å søke om å tilbringe to år i utlandet før de returnerer til den norske vertsinstusjonen i ett år.</p> <p>Tilsøkningen til ordningen er lav, med kun 20 innsendte søknader i 2024 og svak tilknytning til Norge blant søkerne. Det kan derfor stilles spørsmål ved om ordningen oppfyller sitt formål med å fremme internasjonal mobilitet for forskere tidlig i karrieren. Mulige endringer kan være justering av kravene i ordningen eller i ytterste konsekvens at ordningen avvikles.</p>
----------------------	---

Hvorfor saken fremmes til dette møtet	Som en del av Forskningsrådets virkemiddelutvikling, skal administrasjonen vurdere mulige endringer av ordningen. Saken drøftes i porteføljestyret for innspill.
--	--

Hovedpunkter	<p>En rapport fra 2021 ga et overordnet positivt bilde av Treårig Forskerprosjekt med internasjonal mobilitet, men det var behov for justeringer: i perioden 2014 til 2020 økte andelen utenlandske søkere med lav tilknytning til norske forskningsmiljøer, og med det kom en bekymring for at ordningen ikke fungerte etter hensikten med å fremme internasjonal mobilitet, spesielt for Norges-baserte forskere med lite erfaring fra forskningsmiljøer i andre land. Det ble derfor innført krav om at prosjektlederen må ha norsk master eller PhD og ha tilbrakt minst 12 måneder i Norge i løpet av de syv siste årene. Situasjonen er bedret, men andelen søkere med svak tilknytning til norske forskningsmiljøer er fortsatt høy samtidig som tilsøkningen er betydelig redusert.</p> <p>Rapporten pekte på flere behov: mer fleksibilitet både i perioden i Norge før avreise for å få praktiske ting på plass og for kortere utenlandsopphold enn to år sammenhengende for å få kombinasjonen privatliv og prosjekt til å gå opp. Flexibiliteten i fordelingen av året i Norge før og etter utenlandsoppholdet ble økt med én gang. Dette er godt tatt imot og blir aktivt benyttet, men tilsøkningen er fortsatt lav. Behovet for et kortere utenlandsopphold enn to år er fortsatt en klar tilbakemelding fra sektoren, og er hovedårsaken deres forskere gir for å ikke søke på denne utlysningen. En mulighet er å øke fleksibiliteten også i utenlandsoppholdets og prosjektets varighet og åpne for at utenlandsoppholdet kan deles opp i flere perioder.</p>
---------------------	---

Administrasjonen ber porteføljestyret om innspill til mulige endringer av ordningen.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen tar porteføljestyrets kommentarer og synspunkter med seg i videre saksgang.